Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht 2013

Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála

Laidin

Gnáthleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do scoláirí faoi úsáid na scéimeanna marcála foilsithe

Níl na scéimeanna marcála a fhoilsíonn Coimisiún na Scrúduithe Stáit ceaptha lena n-úsáid mar cháipéisí astu féin. Is áis riachtanach iad ag scrúdaitheoirí a théann faoi oiliúint i léirléamh agus i gcur i bhfeidhm ceart na scéime. Mar chuid den oiliúint sin, as measc rudaí eile, déantar samplaí d'obair na scoláirí a mharcáil agus déantar plé ar na marcanna a bhronntar, mar mhaithe le cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Déanann Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na scrúdaitheoirí ina dhiaidh sin le cinntiú go gcuirtear an scéim mharcála i bhfeidhm go comhleanúnach agus go beacht. Bíonn an Príomhscrúdaitheoir i bhfeighil an phróisis agus is gnách go mbíonn Príomhscrúdaitheoir Comhairleach ag cuidiú leis. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh i dtaca le cé acu a cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phíosa d'obair iarrthóra nó nár cuireadh.
Is cáipéisí oibre na scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear bailchríoch uirthi go dtí go gcuireann scrúdaitheoirí i bhfeidhm ar obair iarrthóirí í agus go dtí go mbailítear agus go meastar an t-aiseolas ó na scrúdaitheoirí uile, i bhfianaise raon iomlán na bhfreagraí a thug na hiarrthóirí, leibhéal foriomlán deacrachta an scrúdaithe agus an ghá le comhleanúnachas caighdeán a choimeád ó bhliain go bliain. Aistriúchán ar an scéim chríochnaithe atá sa cháipéis fhoilsithe seo, mar a cuireadh i bhfeidhm ar obair na n-iarrthóirí uile í.

Is cóir a nótáil i gcás scéimeanna ina bhfuil freagraí nó réitigh eiseamláireacha nach bhfuil sé i gceist a chur in iúl go bhfuil na freagraí ná na réitigh sin uileghabhálach. D'fhéadfadh sé go bhfuil leaganacha éagsúla nó malartacha ann a bheadh inghlactha freisin. Ní mór do na scrúdaitheoirí tuillteanas gach freagra a mheas agus téann siad i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha nuair a bhíonn amhras orthu.

Scéimeanna Marcála san am atá le teacht

Ní cóir talamh slán a dhéanamh d'aon rud a bhaineann le scéimeanna marcála san am atá le teacht bunaithe ar scéimeanna a bhí ann cheana. Cé go mbíonn na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, is féidir go mbeadh athrú ar shonraí marcála cineál áirithe ceiste i gcomhthéacs na páirte a bheadh ag an gceist sin sa scrúdú foriomlán bliain áirithe ar bith. Bíonn sé de fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir bliain áirithe ar bith a dhéanamh amach cén tslí is fearr a chinnteoidh go measfar obair na n-iarrthóirí go cothrom agus go cruinn, agus go gcoimeádfar caighdeán comhleanúnach measúnachta ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh gnéithe de struchtúr, de mhionsonraí agus de chur i bhfeidhm na scéime marcála in ábhar áirithe athrú ó bhliain go bliain gan rabhadh.

1. **A. [75]**

Cúig abairt @ 15 mharc an ceann

Cuirtear an córas pionóis i bhfeidhm mar seo a leanas:

Mórearráid = -3. i.e. briathar atá fágtha ar lár, dul cainte nó modh atá mícheart ach gan ach aon bhlocphionós amháin in aghaidh an dula cainte

Earráid níos lú =-2. i.e. faí, aimsir, tuiseal atá mícheart, ainmfhocal, aidiacht nó forainm ar lár, "ut", "ne", "se", etc.

Mionearráid = -1. i.e. inscne mhícheart, céim aidiachtaí nó dhobhriathra mhícheart, litriú mícheart nó earráid foclóra.

NÓ

1. **B. [75]**
   - (i) I nDeilfe (7)
   - (ii) Títeas (4); Arruns (3)
   - (iii) Iunius Brutius (7)
   - (iv) Mac a dheirféar **nó** a nia (7)
   - (v) Chuir siad i bhfeidhm orduithe (6) an rí (2)
   - (vi) Cé a gheobhadh (3) an ríocht (tiarnas) Rómhánach (5)
   - (vii) Beidh an chumhacht is láidre aige siúd (4) is túisce a phógann a mháthair (4)
   - (viii) Crainn a chaitheamh (8)
   - (ix) Phóg sé an talamh (cré) (7)
   - (x) Mar gurb í an talamh atá ina máthair ar chách (8)

2. **B. [130]** Cuir Gaeilge ar dhá cheann ar bith de na sleachta A, B, C, D.

   - A. inde....Arion 13/ atque....opes 13/ forsitan....timebas 13/ at....erat 13/ namque....ense 13.
   - B. iamque....fugatis 10/ cum....videmus 11/ Italiam....Achates 10/ Italiam....salutant 11/ tum....induit 13/ implevitque....vocavit 10.
   - C. Postero....constituit 6/ erat....magnus 6/ itaque....agebant 10/ ne....vellet 6/ haec....venerunt 9/ qui....dicerent 9/ nuntiuabantur....Curioni 6/ sed....posset 13.
   - D. Tum....habet 15/ procedat....melior 12/ diu....fuit 6/ cum....nollent 10/ tum....dictatorem 6/ iussu....pugnabo 10/ certam....videbo 6.

3. [90]

A. (i) [60] Aistrigh go Gaeilge

Romam....est 6/ cuius....esset 10/ aut....res 10/ per....traiecissent 11/ ducenta....posuerunt 7/ hominibus....reverterentur 10/ mentio....sentire 6.

(ii) [30] Freagair trí cinn ar bith de na ceisteanna seo a leanas.

(a) 5+5
(b) Cérbh 5: Cén chaoi 5.
(c) 5+5
(d) 5+5
(e) 5+5

3 A. (ii) Nótaí Táscacha

N.B. D'fhéadfadh na hiarrthóirí pointí bailí eile a dhéanamh seachas iad siúd a liostaítear sna nótaí seo

(a) Thug Scipio na longa cogaidh níos giorra don chladach; cheangail sé longa iompair os a gcomhair amach mar bhalla i gcoinne an ionsaithe; chuir sé crainn agus cinn shlaite ó long go long agus cheangail sé síos iad; chuir sé plainc ar a mbarr chun droichid a dhéanamh a ligfeadh do bháid foscadh a fháil agus ansin ionsaí a dhéanamh; chuir sé saighdiúirí agus airm ar bord na long iompair.

(b) Bean chéile Syphax ba í Sophonista; iníon Hasdrubal. Chloígh Massinissa Syphax agus phós sé Sophonista; thug sé nimh di níos déanaí ionas nach dtabharfaí go dtí an Róimh í mar chime.

(c) Lig Hannibal cnead as; bhí sé beagnach ag gol; bhí sé ag caoineadh go raibh sé á tharraingt abhaile go hoscailte; dúirt sé go raibh sé cloíte ag seanad na gCartagach ní na Rómhánaigh

(d) Agus an Afraic beagnach le feiceáil, scaip stoirm a chabhlach; d'oibrigh na hiomróirí go dian chun ceann tíre a bhaint amach; iompraíodh na longa iompair go dtí oileán in aice láimhe; iompraíodh cuid eile go háit a raibh radharc ar an gCartaig uaidh; phioc Hasdrubal suas fuíoll na long iompair seo

(e) Rinne Gisgo agóid i gcoinne na moltaí síochána; rug Hannibal air agus tharraing sé anuas ón rostram é; chuir Hannibal in iúl gurbh é an duine ba cháilithe in ealaín an chogaidh é.

3 B

(i) [60] Aistrigh go Gaeilge:

heu....divis 5/ ecce....Minervae 11/ ad....frustra 5/ lumina....palmas 6/ non....agmen 11/ consequimir....armis 5/ hic....caeded 11/ armorum....iubarum 6.

(ii) [30] Freagair trí cinn ar bith de na ceisteanna seo a leanas.

(a) Tenedos 5; baint le titim 5
(b) 5+5
(c) 5+5
(d) Cé 5; cad 5
(e) Cérbh 5; cén bhaint 5.

3 B (ii) Nótaí Táscacha

N.B. D'fhéadfadh na hiarrthóirí pointí bailí eile a dhéanamh seachas iad siúd a liostaítear sna nótaí seo

(a) Oileán amach ó chósta na Traí; Áit a ndeachaigh na Gréagaigh i bhfolach taobh thiar di nuair a lig siad orthu go raibh siad imithe; áit as a dtáinig an phéist a mharaigh Laocoon.

(b) Lig sé do na Traígh é a ghabháil; lig sé air go raibh sé cráite chun trua a fháil; lig sé air gur Ghréagach é a bhí tar éis olc a chur ar Ulysses agus a roghnaíodh mar íobairt chun turas slán abhaile a dhearbhú do na Gréagaigh; bhris sé amach sula bhféadfaí é a mharú

(c) Bhris na Traígh na ballaí agus bhí radharc ar an gcathair; chan buachaillí agus cailíní iomainn agus leag siad lámh ar an gcapall; chuaigh an capall ar aghaidh go mall agus lig sé a scíth i lár na cathrach

(d) Eachtar. Dúirt sé le hAeinéas teitheadh ón gcathair; bhí an namhaid i gceannas; tá deireadh le Traí; tabhair leat do chomrádaithe agus na Peánátaigh; cuardaigh cathair nua i dtír iasachta.

(e) Ba mhac le hAichill é Piorras; garmhac le Peleis; a forghaireadh chuig Traí tar éis bhás a athar. Rinne sé ruathar ar phálás Priam; rinne sé poll i ndoras an pháláis;

4. [30]

(i) 4 ainmfhocal @ 2 mharc an ceann = iomlán **8**

(ii) **(2+1+1)** nó **(2+2)** le haghaidh trí bhriathar = iomlán **12**

(iii) Tuilleann gach troigh atá ceart 2 mharc go **10** ar a mhéad.

5. [75] Freagair trí cinn de na ceisteanna seo a leanas. Ní mór ceist amháin ar a laghad a roghnú as Roinn A agus ceist amháin as Roinn B. Is féidir an tríú ceist a roghnú as Roinn A nó as Roinn B.

A.

(i) Trí phointe **(9+8+8)** nó más pointí gairide iad **(5+5+5+5+5)**

(ii) Trí phointe **(9+8+8)** nó más pointí gairide iad **(5+5+5+5+5)**

(iii) **(7+6)** agus **(6+6)** nó más pointí gairide iad **(4+3+3+3)** agus **(3+3+3+3)**

Nótaí Táscacha N.B. D'fhéadfadh na hiarrthóirí pointí bailí eile a dhéanamh seachas iad siúd a liostaítear sna nótaí seo

(i) **Ágastas:** reachtaíocht a thabhairt isteach; clár tógála; leasuithe sóisialta; leasuithe reiligiúnacha; beartas eachtrach; bainistíocht an airm; bealach chun déileáil leis an seanad; an comharbas a láimhseáil; scríbhneoirí agus na healaíona i gcoitinne a spreagadh

(ii) **Caligula:** fágtha mar chomhoidhre ag Tibir i dteannta le Gemellus; bhí na léigiúin agus an Maor Praetóireach fabhrach dó; réimeas níos luaithe—meas ar an seanad agus ar an arm, d'aischuir sé cumhacht chun giúistísí a thoghadh don comitia; d'athghair sé ar shaoránaigh a díbríodh; oibreacha tógála; gabhadh le taomanna mire é; rinne sé iarracht ionradh a dhéanamh ar an mBreatain; bhain amhras dó agus dhúnmharaigh sé go leor; dhúnmharaigh beirt dá threabhann é

(iii) Nerva: ainmnitheach an tseanaid; chuir sé an scéim alimenta i bhfeidhm; spreag sé delatores; cumadh roinnt plota ina choinne; d'uchtaigh sé Trajan; caidreamh leis an seanad

Séánas: Maor an Gharda Praetóirigh; baint aige i mbás Drusus, mac Thibir; rinne sé géarleanúint ar theaghlach agus ar chairde Ghearmánacas; réimeas an uafáis ar siúl aige le linn do Thibir a bheith ar deoraíocht; maraíodh é nuair a caitheadh ón gcarraig Tarpian é.

Tine Mhór na Róimhe in AD 64: thosaigh sí i gcúpla siopa i gceantar an circus maximus; dhéantaí na tithe as adhmad den chuid is mó agus bhídís suite ar shráideanna an-chúng; mhair tine chraosach ar feadh naoi lá; scriosadh cuid mhór den chathair; chuir Néaró an milleán faoin tine ar na Críostaithe.

Títeas: an-mheas air—taispeántais, bronnadh duaiseanna; tubaistí le linn a réimis—brúchtadh Veasúive, tine sa Róimh; níor cuireadh aon duine chun báis le linn a réimis; clár tógála; caiteachas scaoilteach.

B.

(i) Saol **(7+6)** nó más pointí gairide iad **(4+3+3)**; scríbhinní **(6+6)** nó más pointí gairide iad **(3+3+3+3)**

(ii) Cur síos **(7+6)** nó **(4+3+3+3)**; ról a d'imir siad **(6+6)** nó **(3+3+3+3)**

(iii) Cur síos **(7+6)** nó **(4+3+3+3)**; péintéireacht **(6+6)** nó **(3+3+3+3)**

Nótaí:

(i) **Livias**—Saol (59 R.Ch. go 17 AD) rugadh in Padua é; chaith sé an chuid is mó dá shaol in Roe; d'fhill sé ar Padua roimh a bhás; bhí beirt pháistí ar a laghad aige. Scríbhinní---Ab Urbe Condita; i 142 leabhar; léargas rómánsach ar an Róimh; dátaí míchruinn; óráidí chun beocht a chur sa stair; sceitsí ar charachtair; tuairiscí grafacha.

Veirgil—Saol Rugadh gar do Mantua é i 70 R.Ch.; cuireadh oideachas air in Cremona, Milano agus sa Róimh; coigistíodh a chuid tailte ach tugadh ar ais iad; fuair sé bás gar do Napoli. Saothair---Eclogues; Georgics; Aeneid—pointí ar bith ar na saothair seo.

(ii) **Folcadáin**—seomraí / rannóga éagsúla—tepidarium, caldarium, etc.; foirnéisí faoin urlár chun an t-uisce a théamh; gymnasia; leabharlanna; gairdíní; maisithe le mósáicí; etc. An saol sa Róimh—ionad sóisialta; oscailte do chách; sholáthraigh siad aclaíocht.

(iii) **Freascónna**: Cur síos: cineálacha dathanna a úsáideadh; amhábhair a úsáideadh le haghaidh na ndathanna; ullmhúchán an dromchla; cuir isteach an dearaidh agus dathanna; séalú. Péintéireacht: fáthanna gur thaitin an phéintéireacht le daoine—radharc; dathanna; toin; etc.

Leathanach Bán